

FUTBOLDA ŞİDDET VE DÜZENSİZLİĞİN ÖNLENMESİ İÇİN 6222 SAYILI YASANIN GETİRDİĞİ YENİ BİR UYGULAMA: ELEKTRONİK BİLET VE YAŞANAN SORUNLAR

Rüstem ÜSTÜNEL¹, Zafer ALKURT²

Öz

Dünya genelinde en çok izlenen ve taraftarı olan spor dalı “futbol” dur. Futbol maalesef zaman zaman diğer sporlara göre daha fazla şiddet unsurlarının sahnelendiği bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu problemlerin başında seyirci şiddeti, holiganizm, fanatizm, şike ve bahis, ırkçılık gibi sporun ruhuyla bağdaşmayan hususlar gelmektedir.

Sporda şiddetin önlenmesine yönelik yasal düzenlemeler yapılmasına rağmen uygulamalarda yaşanan problemler neticesinde istenilen verim alınmamaktadır. Bu kapsamda 14 Nisan 2011 tarihinde 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun yürürlüğe girmiş ve bu kanunla birlikte yeni bir uygulama olan elektronik bilet uygulamasına geçilmiştir. Ancak uygulamaya sokulan bu kanun spor sahalarında huzur ve güven ortamını sağlamakla birlikte birçok sorunu beraberinde getirmiştir.

Anahtar Kelimeler: Futbol, Şiddet, Kanun, Güvenlik Tedbiri, E-Bilet.

A NEW APPLICATION BY LAW NO.6222 FOR PREVENTION OF FOOTBALL VIOLENCE AND DISORDER: ELECTRONIC TICKET AND PROBLEMS EXPERIENCED

Abstract

Football is the most popular sport and has the greatest amount of fans in the world. Football stadiums, however, have been home to acts of violence

¹ Müdavim, Kara Harp Akademisi, rustemustunel@hotmail.com

² Dr. Öğ. Alb. Kara Harp Okulu Beden Eğitimi ve Spor Grup Başkanı, zafer.alkurt@kho.edu.tr

more frequently than any other sports. At the top of problems witnessed in football matches are the violence of audience, hooliganism, fanaticism, racism, match-fixing and betting, which are all incompatible with the spirit of sport.

Although there are legal regulations for the prevention of violence in sports, desired results cannot be obtained due to some problems experienced in their application. In this context, on 14 April 2011 in Law No. 6222 entered into force on the Prevention of Violence and Disorder in Sports and in accordance with the application of this law, electronic ticketing has been put into practice. However, the application of this law brought about many problems along with peace and tranquility in football stadiums.

Keywords: *Football, Violence, Law, Security Measure, E-Ticket.*

Giriş

Spor geniş kitleleri etkileyen, uluslararası ilişkileri geliştirerek kültürlerarası farkındalıkları arttıran, dünya barışına katkıda bulunan evrensel bir faaliyet alanıdır. Barışın, sevginin, toplumsal duyarlılığın, sağlıklı yaşamın oluşmasındaki en önemli faktörlerden birisi olan spor maalesef günümüzde zaman zaman yaşanan şiddet olayları ile gündeme gelmektedir. Sporda özellikle de futbol stadyumlarında görülen şiddet ve şiddetin yol açtığı düzensizlik, bunlara maruz kalanlarla beraber birçok masum kişiyi de olumsuz bir şekilde etkilemekte ve çok sayıda bireyi spor müsabakalarına katılmaktan ve izleyicisi olmaktan alıkoymakta, ayrıca başta güvenlik ve sağlık görevlileri olmak üzere birçok kamu görevlilerini de gereksiz yere meşgul edebilmektedir.

Sporda şiddetin önlenmesine yönelik yasal düzenlemeler yapılmasına rağmen uygulamalarda yaşanan problemler neticesinde istenilen verim alınmamaktadır. Dünyada futbolda şiddete sebep olan çeşitli problemlerle mücadele için çalışmalar yapılmaktadır. Bu problemlerin başında seyirci şiddeti, holiganizm, fanatizm, şike ve bahis, ırkçılık gibi sporun ruhuyla bağdaşmayan hususlar gelmektedir. Sosyal bir sorun olan holiganizmin ve seyirci şiddetinin farklı şekillerde meydana gelmesi futbol karşılaşmalarının yapıldığı mekânlar olan ve dünyanın her yerinde benzer inşa özellikleri taşıyan stadyumların güvenliklerinin, uluslararası sözleşmelerle standartlara bağlanmasını gerektirmiştir (Demiryürek, 2003:115). Güvenlik hizmetlerini sağlamakla görevli güvenlik görevlilerinin aldıkları tedbirler tek başına yeterli olmamakta medyaya,

federasyon ve kulüp yöneticilerine, sporculara, antrenörlere, hakemlere, amigolara, taraftar derneklerine görevler düşmektedir.

Bu çalışmada öncelikle sporun tanımı ve sporda görülen şiddetin kaynağı, futbol stadyumlarındaki şiddetin nedenleri şiddetin önlenmesine ilişkin medyaya, federasyon ve kulüp yöneticilerine, sporculara, antrenörlere, hakemlere, taraftarlara düşen görev ve sorumluluklar ve futbol stadyumlarında güvenliğin sağlanması için alınması gereken tedbirler ile 6222 sayılı yasanın getirdiği yeni bir uygulama olan elektronik bilet ve yaşanan problemler ortaya konacaktır.

Futbolda Şiddet ve Futbolu Diğer Spor Dallarından Ayıran Nedenler

Spor belli kurallara ve teknik yöntemlere bağlı olarak yapılan, spor yapanlarda olduğu kadar izleyenlerde de haz duyma, coşku gibi gereksinimleri tatmin eden, sporcuları ve izleyenleri birleştiren bir etkinlikler kümesidir (Doğan, 2004:2). Bireylerin bedensel ve zihinsel yeteneklerinin gelişmesini sağladığı gibi aynı zamanda eğitici ve eğlendirici bir uğraştır (Savaş, 1997: 304).

Spor, ulus onurunun yüceltilmesine, ulus bütünlüğünün sağlanmasına ve ulus sınırlarının korunmasına da hizmet eden etkili bir araçtır. Sosyolojik çözümlene uyarınca ele alındığında spor; bireylere topluma nasıl uyum sağlayacaklarını, hangi rolleri oynayacaklarını ve hangi kuralları izleyecekleri konusunda yol göstermektedir (Akkoç ve Gürel, 2011:358). Ayrıca toplumun sağlıklı bir yapıya kavuşturulması için de oldukça önemli bir etkidir.

Futbol diğer spor dallarına göre popülerlikte açık ara öne çıkmış, tüm dünyada tanınmış, kolaylıkla ilgi çekmiş ve kendine milyonlarca taraftar bulmuştur. Futbolun bu denli bilinir ve sevilir olmasının sebepleri kısaca şu şekilde özetlenebilir: Futbolun kolaylıkla her ortamda oynanabilir olması yani basitliği ile içinde barındırdığı göstergelerin toplumsal hayat içinde taşıdığı anlamların çokluğu, futbolun evrensel bir referans haline gelerek yaygınlaşmasını sağlamıştır; diğer spor dallarından hem daha yaygın hem daha simgesel bir toplumsal ifade kanalı açarak gelişebildiği için yüklenmiş olduğu anlamların, toplumsal yaşama yansımaları diğer spor dallarından daha fazla olmuştur. Ayrıca futbol, medyanın da etkisi ile toplumun tümü için bireysel ve kolektif bir kimlik edinme alanı haline gelmiştir (Talimciler,

2008:73). Futbolun bu denli ön plana çıkışında dünyada yaşanan ekonomik gelişmelerin ve bu gelişmeleri sağlayan ideolojik yapı ile futbol arasındaki birlikteliğin son derece önemli bir yeri bulunmaktadır. Geçmişten bugüne damgasını vurmuş ve her zaman da vurmaya devam edecek bir spor dalı olan futbol, Kuper'in de dediği gibi "futbol asla sadece futbol değildir" aynı zamanda büyük bir ticari rant alanıdır. Futbolun yıllık ekonomik değerinin 500 milyar doları bulduğu tahmin edilmektedir. Şu an dünyada futbolun bahis değeri 3 trilyon dolar olduğu belirtilmektedir (Köse, 2013:10).

Futbolun büyük bir endüstri haline gelmesi futbolun bir spor faaliyeti olmasının önüne geçerek; kazançlı bir rant alanı oluşturmasına sebep olmaktadır. Ortaya çıkan ticari ranttan kazanç elde etmek isteyen kişiler futbolun büyük bir izleyici kitlesine sahip olmasına ve kalabalık kitleler için daha cazip hale gelmesine yönelik rekabet ortamı oluşturacak her fırsatı değerlendirmektedirler ve daha çok rant elde etmek için ortaya çıkacak aşırı rekabetin, yaşanması muhtemel şiddet olaylarına neden olabileceğini göz ardı etmektedirler. Özellikle bazı güçlü aktörler; maç sonucunu etkilemekten, hakem atamalarına müdahaleye, Futbol Federasyonu seçimlerine etki etmekten, bazı spor yazarlarının ve hatta futbolcuların yaralanması olaylarına kadar birçok olaya karışmış ve futbolda şiddet olaylarının yaygınlaşmasına sebep olmuştur (Kıraç, 2011).

İşte spor kavramının bir noktada önüne geçen bu büyük ticari rant sayesinde bu ranttan kendilerine pay çıkartma savaşı içerisinde olanlar futbolun izleyici kitlelerine daha cazip gözükmesine sebep olmaktadır.

Futbol ve Şiddet

Sporun özünde dayanışma, paylaşma, sevgi, saygı, dostluk ve kardeşlik gibi değerler olmasına rağmen günümüzde sportif faaliyetlerin neredeyse tüm çeşitlerinde özellikle de futbolda meydana gelen şiddet ve düzensizlik hareketleri toplumun güvenliğini olumsuz biçimde etkileyerek bir risk oluşturmaktadır. Sporun doğasında var olan rekabet duygusunun, kazanma hırslının ve taraftarlık psikolojisinin oyun vurgusuna baskın gelmesiyle toplumu tehdit eder boyutlara ulaşan şiddet hareketleri meydana gelmektedir.

Şiddet, insanda doğal olarak var olduğu kabul edilen saldırganlık eğiliminin bireysel ya da toplumsal boyutta, ancak diğerine zarar verecek biçimde dışa vurulması, yansıtılması olarak tanımlanır (Ayan, 2006:193). Diğer bir ifadeyle şiddet; güç ve baskı uygulayarak insanların fiziksel veya

ruhsal bütünlüğünün zarar görmesine neden olan bireysel veya toplu hareketlerin tümüdür (Demirel, 2013:35). Spor alanlarındaki şiddet özellikle kendini futbol stadyumlarında göstermektedir. Dünya genelinde en çok izlenen ve taraftarı olan spor dalı “futbol” dur. Futbol maalesef zaman zaman şiddet unsurlarının sahnelendiği bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. Şiddetin boyutu ülkelerin birbiri ile savaşmasına neden olacak seviyeye ulaşmış (1969 yılı El Salvador-Honduras maçı sonrası ülkeler birbirlerine savaş ilan etmişlerdir. 1967 yılında Kayseri de oynanan Kayserispor-Sivasspor maçında 40 kişi hayatını kaybetmiş 600 kişi yaralanmıştır, 21.11.2004 tarihinde Beşiktaş-ÇAYKUR Rizespor karşılaşması sırasında 16 yaşındaki Cihat Aktaş isimli gencin öldürülmesi), binlerce insanın futbol maçları nedeniyle meydana gelen olaylarda hayatını kaybetmesine ve/veya zarar görmesine neden olmuştur (Arıkan & Çelik, 2007:110).

Şiddeti önlemekle görevli güvenlik elemanlarının profesyonelce davranamamasından dolayı da şiddet ortaya çıkabilmekte (Gültekin vd, 2000:77) ise de futbol stadyumlarında meydana gelen şiddetin ortaya çıkışında taraftar kaynaklı ve sporcu kaynaklı olmak üzere başlıca iki aktör vardır.

Taraftar Kaynaklı Şiddet

Taraftar kaynaklı şiddeti açıklamak için seyirci, taraftar, fanatik, holigan gibi kavramaları açıklamak faydalı olacaktır. Spor karşılaşmalarını tribünden izleyen veya medyadan takip eden kişilere seyirci denir. Seyirci, daha çok bir tüketici şeklinde algılanmalıdır. Taraftar ise, duygusal olarak spor olayına bağlanmış tüketicidir (Kılıcıgil,2003:135). Taraftarlık, temel itibarıyla takıma gönül veren kişilerin katılımı ile gerçekleştirilen bir kent ritüelidir. Takımına bağlı olan, onu ya da sporcularını takip eden, onlara olumlu duygular besleyen, onları destekleyen ve futbolla ilgili arzularını bu şekilde karşılayan kişilere taraftar denilmektedir (Eker, 2010:183). Taraftarların çoğunun yalnızca seyirci olmadığı; geçmişteki maçları çok iyi anımsadıkları ve gelecek maçlar için planlar yaptıkları; iş, aile, arkadaş ve önemli günlerden daha önemli olarak kabul ettikleri ve tarafı oldukları kulübe gerçekten çok fazla bağlandıkları göze çarpmaktadır (Sloan, 2006:155).

Taraftarlar spor kulüplerinin faaliyetlerini maddî ve manevî destekleyen, kulübün hizmetlerini belirli bir ücret ödeyerek satın alan, her türlü zorluğa rağmen takımına destek olmak için yurt içi ve yurt dışı deplasmanlara giden kulübün esas pazarını oluşturan halk kitlesidir (Genç, 1998:45). Taraftar kavramı, kişilerin takımını sevmesi, ona duygusal olarak bağlanmasını, holigan ve fanatik kavramları ise kişilerin saldırgan davranışlar içinde bulunmasını ifade etmek için kullanılmaktadır. Fanatik kavramı; Türkçede aşırı derecede ve tutkuyla bağlanmış kişiler olarak tanımlanmaktadır. Başka bir deyişle körü körüne bir takım tutan, bağınaz taraftar anlamına gelmektedir. Holigan ise “Taraftarlığı şiddet boyutuna vardır, çevreye zarar veren ve azgınca davranışlarda bulunan kimsedir” (Şahin, 2003: 52). Fanatik, kazanmak için her yolu meşru görürken, holigan, tuttuğu takım yense de yenilse de karşı tarafla kavga etmek için uğraş göstermektedir.

Futbol holiganları, her ne kadar bir takıma bağlı gibi gözükseler de, takımın skoru veya başarısı onlar için pek de önemli değildir. Holiganların amacı, sadece olay çıkartmaktır (Kerr, 2002:28). Futbolda şiddet olaylarının çıkmasında fanatik ve holiganların payının büyük olmasına rağmen, diğer taraftarların şiddete eğilimli olması ile holigan ve fanatiklerin başlattıkları şiddet olaylarına dâhil olması, olayların daha da büyümesine neden olmaktadır. Spor sahalarında yaşanan şiddet eylemlerinin gittikçe artan boyutlara ulaşması ve şehir sokaklarında taraftarların polisle veya diğer takımın taraftarlarıyla çatışmaları sporda şiddeti önemli bir olgu olarak karşımıza çıkarmaktadır.

Sporcu Kaynaklı Şiddet

Futbolda saldırganlık ve şiddet yalnızca taraftarlar arasında olmamakta, saha içinde de kural dışı hareketler şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Sertlik ve şiddet, oyunun doğası değil, sosyal ilişki içinde futbola bakış açısından kaynaklanan ve kontrol altına alınması gereken bir davranış bozukluğudur (Giresunlu, 2011:52) Sporcu kaynaklı şiddet üç biçimde ortaya çıkmaktadır:

- Aynı takım oyuncularında yaşanan şiddet,
- Rakip takım oyuncularında yaşanan şiddet,
- Oyuncuların hakemlere ve taraftarlara yönelik tahrik edici hareketler yapması, sözlü veya fiilen saldırıda bulunması.

Ayrıca futbol stadyumlarında ortaya çıkan saldırganlığın üzerinde - çok etkili- olan bir unsur da “hakem”ler olarak görülmektedir (Özmaden, 2004). Hakemlerin adil kararlar vermemesi hem oyuncularını hem de taraftarları şiddete sevk etmektedir. Bunun sonucunda da futbolcuların özellikle hakemlere karşı yaptıkları abartılı itiraz hareketleri ve hakemin üzerine gitme davranışları gerek kendi takımının gerekse rakip takım taraftarlarını tahrik etmekte ve olumsuz tepkilere, küfürlü tezahüratlara yol açmaktadır.

Hakem Kaynaklı Şiddet

Hakem Kaynaklı Şiddet

Hakem sözcüğünün Türk Dil Kurumu sözlüğüne göre anlamı “Karşılaşmaları, yarışmaları kurallara uygun ve yansız olarak yöneten kimse” olarak verilmektedir. Bu tanımlamadan yola çıkarsak, hakem için kendisine verilen yetkilerle bir yargı görevi üstlenerek müsabakanın kuralları içinde oynanması, aksi davranışların da cezalandırılması ile görevlendirilen kişidir diyebiliriz. Hakemlik futbolun en önemli yanını oluşturmaktadır. Hakem; seyirci, futbolcu ve rakip takımlar arasında köprü görevi görmekte, bir yandan da oyunun önceden belirlenmiş kurallar çerçevesinde değerlendirilmesini yapmaktadır. Günümüzde çağdaş futbol hakemi ise; futboldaki değişimleri izleyen, FIFA ve Merkez Hakem Kurulu talimatlarını takip edip uygulayan, hızlı ve tempolu oyunun getirdiği fiziksel ve zihinsel yeteneklere sahip, futbolla ilgili yayınlanan yayınları takip eden, hakemlik kurumunun prensiplerine saygılı, arkadaşlarına ışık tutan, kendine güvenen, mütevazı, bilgili, görgülü ve kültürlü bir portre çizen kişi olarak tanımlanmıştır (EPAK, 1999).

Hakemliğin bir meslek ve ihtisas dalı biçiminde kabul edilmemesi, spor dallarıyla uzak-yakın ilişkisi olmayan kişilerin hakemliğe talip olması, asli hakem seviyesine geldikten sonra mesleğiyle ilgili gelişmeleri izlememeleri sebebiyle, idari ve hatta hukuki birçok hataların doğması önlenememektedir. Müsabakalarda çıkan olaylardan doğan sorumluluk, iyi eğitilmemiş sporcu, idareci ve taraftar kitlesine ait olduğu kadar bilgili, soğukkanlı ve mesleğinin ayrıntılarını bilmeyen hakemlere de aittir (Keten, 1993). Özmaden ve Yıldırım’ın, yapmış oldukları araştırmada seyirci saldırganlığı üzerinde - çok etkili- olan birinci etken olarak %56.4 oranı ile “hakem” görülmektedir (Özmaden ve Yıldırım, 2003).

Acet'in, İstanbul ilinde tarafsız seyirciler üzerinde uyguladığı anket sonucunda, müsabaka sırasında tahrik unsurlarının büyük bir çoğunluğunun (%82) hakemlerin yanlış yönetimlerinden kaynaklandığı belirtilmiştir (Acet, 2001)

Futbol Stadyumlarındaki Şiddetin Nedenleri

Futbol, özellikle son yıllarda, maalesef saha içi ve saha dışı şiddet ve taşkınlığın tırmandığı spor dalı olarak anılmaya başlanmıştır. Türkiye'de spor seyir yerlerinde görülen şiddet olayları en çok futbol stadyumlarında meydana gelmektedir.

Tablo 1: Sahalarda Saldırganlık Olayına Karışan Seyircinin Spor Dallarına Göre Dağılımı

	Futbol	Basketbol	Voleybol	Hentbol	Diğer
2004-2008 TFF*	% 93	% 4	% 2	% 0	% 1
2008-2010 EGM**	% 96,5	% 2,7	% 0,6	% 0	% 0,2

*TFF Ocak 2009, Çözümüne Doğru Antalya Toplantısı

**Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından TBMM Araştırması Komisyonuna 14.01.2011 tarihinde 19035 sayılı yazıyla gönderilen 2008-2010 yıllarına ait veriler.

Futbol stadyumlarında görülen şiddetin nedenleri çok yönlü ele alınarak değerlendirilmelidir. Yaşanan şiddet olaylarının sebebini yalnızca taraftarlara veya sporculara bağlamak sorunun çözümü için yetersizdir. Güvenlik güçlerinin, futbol federasyonunun, kulüp yöneticilerinin, taraftar derneklerinin, amigoların, spor medyasının, antrenörlerin ve hakemlerin şiddet olaylarında payı vardır. Başarısızlık anında meydana gelen hayal kırıklığı, kaygı ve stres taraftar ve sporcuların centilmenlik dışı eğilimlerini de artırmaktadır. Taraftarların sporcuları şiddete davet eden tezahüratları ile sporcuların seyirci psikolojisini doğrudan etkileyen davranışları, saldırgan bir kimliğe bürünmelerine neden olmaktadır (Fişekçioğlu vd., 2010:14).

Futbol yazarlarının tiraj için köşelerinde yazdıkları insanların örf, adet, gelenek ve değerlerine, belli bir ırk veya toplum aleyhine olacak biçimde toplumun değerlerine ters düşen yazılar ve futbol yorumcularının televizyon programlarında reyting için adeta kavga edercesine tartışmaları,

fanatizmin sosyolojik boyutunu ortaya çıkarmaya zemin hazırlamaktadır. (Fişekçioğlu vd., 2010:14). Fanatizm psikolojisi içerisinde bulunan insanların tuttuğu takım aleyhinde, rakip takımı destekler nitelikte, hakemler, futbolcular, teknik direktörler ve kulüp yöneticileri aleyhinde, yazılan yazılar ve tv programlarındaki tartışmalar insanları fanatizme yönlendirmektedirler. (Çolakoğlu, 2000).

Sosyolog Canan Aydın'ın 2009-2010 futbol sezonu Turkcell Süper Lig takımlarından, üç büyükler olarak adlandırılan (Beşiktaş, Fenerbahçe, Galatasaray) takımlarının taraftarları ile yaptığı araştırmada futbol seyircisini şiddete yönelten nedenler incelenmiş ve aşağıda belirtilen sonuçlara ulaşılmıştır (www.populerpsikoloji.com). Araştırmaya göre taraftarlara “Taraftarlar arasındaki şiddet olaylarının en önemli nedeni nedir?” diye sorulduğunda; %31’i doğal kişilik yapısındaki şiddet eğilimi, %27’si taraftarların yetersiz eğitimi, %22’si tutulan takımın başarısızlığı, %10’u diğer seçeneğini, %7’si yetersiz ya da tahrik edici güvenlik tedbirleri, %1’i stadyumun konumu, %1’i maç biletleri alımındaki sıkıntılar ve yine %1’i ekonomik yetersizlik demektedir.

Bu doğrultuda “Küfretmek nasıl bir davranıştır?” diye sorulduğunda taraftarların %43’ü deşarj yoludur, %35’i hatalıdır, %11’i diğer seçeneği, %6’sı suçtur ve %5’i de haklıdır diye yanıtlamıştır. Diğer kısmını seçenlerden bunun “normal bir davranış, bazen iyi bazen kötü olduğunu, işin doğasında var, ahlaksızlık ve eğitimsizlik olduğunu” söylemişlerdir.

Şiddete karşı alınabilecek tedbirlerin ne olduğu sorulduğunda; taraftarların %21’i medya ile telkinlerde bulunulmalı, %19’u yeterli saha içi ve dışı önlemler alınmalı, %17’si diğer seçeneğini, %15’i yetkili kuruluşlar iyi organize edilmeli, %14’ü taraftarlar futbol kuralları hakkında eğitilmeli, %9’u kadın seyircilerin maçlara daha sık gitmelerini ve %8’i de maç öncesi yatıştırıcı aktiviteler yapılmalı diye yanıtlamıştır. %17’lik dilime giren taraftarların “şiddetin önlenemeyeceğini, önlense bile kesin ve yaptırım olan cezalar sonucu olabileceğini” söylemişlerdir.

“Cezai tedbirler şiddet olaylarını engeller mi?” sorusuna %47’si kısmen, %27’si hayır ve %26’sı da evet cevabını vermiştir. Kısmen cevabını veren taraftarların nedenleri arasında “cezaların yaptırımının arttırılması, cezaların kişilere yönelik olması, çünkü taraftarların şiddetinin kendi içinde olduğuna vurgu yapılması, bu bağlamda cezaların kulüplere kesilmesi

tarafı engellemez aksine cesaretlendirir, ne kendi cebinden çıkan para vardır ne de cezaya karşı yükümlülüğü” diyerek cevaplamışlardır.

Ankara Emniyet Müdürlüğü'nün 7-8 Mayıs 2003 tarihinde düzenlediği “Futbolda Şiddet ve Önlenmesi” Sempozyumu'nda konuşan, Adana Demirspor Kulübü Başkanı Mustafa Tuncel de (2003); şiddeti etkileyen sosyal ve psikolojik faktörleri, şöyle açıklamıştır:

Tablo 2: Şiddeti Etkileyen Sosyal ve Psikolojik Faktörler

Sosyal Etkenler	Psikolojik Etkenler
Eğitim düzeyinin düşük olması,	Yetersiz kişilik özellikleri,
Ekonomik zorluklar,	Öfke kontrolünde zorlanma,
Şiddete yatkın bir aile ortamı,	Engellenme eşiğinin düşük olması,
Bir yere ait olma çabası.	Özdeşim kurma,
	Madde bağımlılığı,
	Arabesk yaşam şekli.

Emniyet Genel Müdürlüğü'nün 2013 yılında, sporda şiddetin önlenmesi amacıyla yapmış olduğu çalışma sonucunda “Sporda Şiddet Etki Eden Faktörler ve Çözüm Önerileri” raporuna göre sporda şiddetin oluşumuna neden olan bir numaralı etken %25,93'lük oranla taraftarın tutum ve davranışları olmuştur. Bunu takiben %16'luk oranla kulüp yöneticileri, sporcuyu ve teknik heyetin tutum ve davranışları ikinci sırada yer almıştır. Üçüncü olarak da %12,43 oranla medya yer almaktadır.

Saldırganlığın Önlenmesine İlişkin Görev ve Sorumluluklar

Güvenlik Güçlerinin Görev ve Sorumlulukları

Türkiye'deki futbol stadyumlarındaki saldırgan davranışların ve bunun verdiği zararların en aza indirgenmesi çalışmalarına polisin getireceği katkılar son derece önemlidir (Özmaden, 2004). Polis mensuplarının bazıları, toplumsal olaylara ve spor olaylarına yönelik eğitim almaksızın, gerginlik derecesi yüksek maçlarda görevlendirilebilmektedir. Örneğin, 4000 polis görevlendirilen bir maçta, başka birimlerden polisler stadyumda bulunabilmektedir. Bu gibi durumlar, polisin sakinleştirici ve şiddet olaylarını

önleyici rolünü, şiddeti körükleyici faktöre dönüştürebilmektedir (Erdemir, 2014:5). Polis teşkilatı içinde oluşturulan Spor Güvenliği biriminde görev yapan polislerin, kitle hareketleri konusunda eğitilmiş olması uygun önlemlerin alınması açısından büyük önem arz etmektedir. Polisin kendi içinde oluşturduğu koordinasyon birimi, saha içinde ve stat çevresinde faaliyeti düzenleyen sorumlular, taraftar temsilcileri ve seyircilerle de koordinasyon içinde olmalıdır. Güvenlik güçlerinin müsabaka öncesi, müsabaka sırası ve sonrasında yeterli güvenlik önlemleri almaları, gerekmediği hallerde zor kullanmamaları ve seyirciyi saldırgan davranışlara yönlentmemeleri gerekmektedir (Demirel, 2013:69).

Bahçeşehir Üniversitesince yapılan araştırmaya göre katılımcıların %66'sı spor müsabakalarında görev yapan özel güvenlik görevlilerinin eğitimini yetersiz görmektedir. Her 10 katılımcıdan 7'si spor güvenliği konusunda eğitim almış özel güvenlik personellerinin stadyumlarda şiddeti önleyebileceği görüşünde ve her 5 katılımcıdan 3'ü spor müsabakalarında güvenliği polisin sağlamasından, 5 kişiden 2'si ise özel güvenliğin sağlamasından yanadır.

Futbol Federasyonunun ve Kulüp Yöneticilerinin Görev ve Sorumlulukları

Futbol Federasyonu'nun tüm takımlara eşit mesafede yaklaşması gerekmekte ve özellikle üç büyükler olarak bilinen Fenerbahçe, Beşiktaş, Galatasaray gibi büyük İstanbul takımlarını koruyacak kararlar almaktan kaçınılmalı ve adil olmalıdır. Şiddet olaylarının önüne her yönden geçmek için stadyumlardaki taraftar kitlelerinin çeşitliliği arttırılmalı, özellikle bayan ve çocuk taraftarların maçlara gelmeleri teşvik edilmelidir.

Daha adaletli ve kaliteli bir lig organizasyonunun gerçekleştirilebilmesi için alt yapılardan oyuncu yetiştirip oynatan kulüpler, federasyon tarafından desteklenmelidir. Futbolda Fair Play anlayışının yerleştirilmesi ve ödüllendirilmesi doğrultusunda çeşitli etkinlikler düzenlenmelidir. Örneğin her haftanın en çok gol atan oyuncusu, en iyi antrenörü, en iyi takımı seçildiği gibi, o haftanın fairplay ruhuna en çok yakışan sporcusu ya da takımı belirlenmeli ve sezon sonunda bu isimler ve takımlar federasyon tarafından ödüllendirilmeli, taraftar ve taraftar topluluklarının kulüplerle olan ilişkileri güçlendirilmeli, bu grupların daha

aktif bir biçimde kulüplerde yer almalarının yolları açılmalıdır (Talimciler, 2003:24).

Futbol Federasyonu siyasetten uzak tutulmalıdır. Federasyon yöneticilerinin çoğu zaman politikayla iç içe görevlerini sürdürmeleri, başkanlık seçimlerindeki sorunlar, ceza uygulamaları, hakem atamaları vb. olaylar ister istemez seyircilerin tepkisini çekmektedir (Ergül, 2012).

Kulüp yöneticileri, karşılaşma öncesi karşı tarafa olumsuz mesajlar gönderici davranışlardan kaçınmalı, ezeli rekabet içinde olduğunu söyleyen takımlar arasında ilişki arttırılmalı ve desteklenmelidir. Kulüp yöneticileri, görevliler, emniyet güçleri ve taraftar temsilcileri, iletişim ve işbirliği içerisinde olmalı ve sorunları birlikte çözmeye çalışmalıdırlar (Demirel, 2013).

Beşiktaş kulübü başkanı Fikret Orman verdiği bir röportajda şu açıklamaları yaparak yöneticilerin yaşanan şiddet olaylarında pay sahibi olduğunu açıkça ifade etmiştir::

"Yöneticiler şiddete sebep oluyor. Futbol, popüler bir spor. Yöneticiler ve başkanlar taraftarlara şirin gözükebilmek için popüler laflar kullanmayı tercih ediyor. El altından taraftarlara biletler verip, deplasmanlara gitmeleri için imkânlar sağlıyorlar. 'Büyük başkan geldi' diye tezahürat ettirenler var. Suçun, cezasının olmadığı bir yerde şiddeti engellemek mümkün değil. 6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun revize edilmeli ve cezalar artırılmalı. Yapanın yanına kar kalmayacağı bir değişiklik şart."
(www.sabah.com.tr).

Kulüp yöneticilerinin yukarıda belirtilen açıklamalar ışığında profesyonel davranmadıkları görülmektedir. Bir endüstri haline gelen futbol zaman zaman ticari kazanç olarak gören yöneticiler şiddete varacak davranışlar içerisine girebilmekte, taraftarları tahrik edici açıklamalarda bulunabilmektedirler. Yöneticiler sorumluluk sahibi olmalı ve şiddete sebep olacak açıklamalardan kaçınmalıdır.

Taraftar Grupları ve Amigoların Görev ve Sorumlulukları

Taraftar temsilcileri, sosyal rolleri olan liderliklerinden ötürü büyük öneme sahip kişilerdir. Her isteyen, amigo olarak görev yapması önlenmelidir. Bu temsilciler bir eğitimden geçirildikten sonra görev almalıdır. Stadyumlarda futbol taraftarlarının oluşturdukları grupların

liderleri amigolardır. Amigolar istedikleri gibi grubu yönlendirmektedirler. Gruplar, yani grubun üyeleri de seyircilerdir. Seyirciler takımlarının galip gelmeleri için ellerinden gelen çabayı, amigoların göstermiş olduğu doğrultuda ortaya koymaya çalışırlar.

Futbol kulüpleri amigoluğu bir müessese haline getirebilirler yani profesyonelleşebilirler. Kulübün bünyesinde, sporcu statüsünde profesyonel görevliler olarak çalışacak amigolar, yapacakları işin karakterine uygun bir eğitimden geçirilebilir. Bu eğitimden geçirilirken dil, edebiyat, şiir, musiki, spor psikolojisi, kitle psikolojisi gibi dersleri aldıktan sonra amigoluk yapabilir duruma gelebilir ve eğitim sonucunda amigoluk belgesi verilebilir. Amigoluk belgesi olmayan kişi, amigoluk yapmamalıdır. Çünkü amigolar büyük kitlelere hitap etmektedirler. Bu yenilikler başta futbol olmak üzere, kitle seyircisine sahip olan bütün spor dallarında yeni bir heyecan, seviyeli ve mümkün merteye teşkilatlı yeni bir seyirci, kaliteli bir rekabet, tezahürat ve sloganlar, daha etkili ve estetik bir özellik kazandıracak, sporun sosyal bütünleşme hususunda daha müessir olmasına büyük katkıda bulunacaktır (Bozdemir, 1998). Avrupa'da yaygın şekilde uygulanan Fan-Coaching yöntemi gibi amigoların ve taraftarların eğitimine yönelik yapılan çalışmalar incelenmeli ve toplumun sosyo-kültürel özellikleri de dikkate alınarak eğitim uygulamaları gerçekleştirilmelidir.

Özellikle futbolun çok yaygın olduğu Avrupa'da, şiddeti önlemeye yönelik olarak İngiltere'de Futbol Support Federation (Futbol Taraftarları Federasyonu), Almanya'da Koordinasyon Stelle fan Projekte (Sporda Düzensizliğe Karşı Taraftar Koordinasyon Merkezi), Avusturya'da Fair-Play, İspanya'da C.E.P.A, kuruluşlarının taraftar eğitimleri hususunda yapmış oldukları eğitimler incelenerek bilimsel çerçevede kapsamlı yaklaşımla nasıl bir eğitim verilmesi gerektiği ortaya konmalıdır.

Spor Medyasının Görev ve Sorumlulukları

Spor medyası yayınlarını kışkırtıcılıktan uzak, doğru, objektif, yanlış anlamlara izin vermeyecek şekilde, izleyenleri, sporcuyu ve halkı eğitici biçimde yapmalıdır. Spor yazarları, gerek olayların çıkmasında gerekse olayların önlenmesinde kendilerine düşen eğitici ve uyarıcı görevleri yerine getirmelidirler. Sporun gerçek anlamı kitlelere yeniden hatırlatılmalıdır (Talimciler, 2003:38). Bunu hatırlatmada medyaya büyük görev düşmektedir.

Medyanın, tansiyonu yüksek maçlar öncesindeki programlarının jeneriklerinde, şiddet içeren görüntülere yer verilmemeli; bu programlardaki yorumcularının açıklamaları, tansiyonu yükseltecek şekilde olmamalıdır. Kitle iletişim araçları içerisinde, sporun güncel olarak takip edilmesinde, etkin bir yere sahip olan televizyon yayınları çeşitli spor organizasyonları sırasında milyarlarca insan tarafından takip edilmektedir. Televizyonların dünyanın her yerindeki spor karşılaşmalarından haber vermesi de sporu bölgesel nitelikten çıkarıp evrensel özellik kazanmasını sağlamaktadır. Günün her saatinde izleyicilerine maç özetleri, canlı spor yayınları, tartışma programları vererek izleyicilerin dikkatini sürekli canlı tutmaktadır. Televizyon kanalları, spor kulüplerinin kazançlarına önemli oranda katkı sağlayan birer vasıta, tabir-i caizse altın yumurtlayan tavuk gibidir.

Antrenörlerin, Sporcuların ve Hakemlerin Görev ve Sorumlulukları

Futbolun merkezinde yer alan futbolcuların, antrenörlerin ve hakemlerin görevleri dışındaki seyirciyi tahrik edici hareketlerin önüne geçilmesi için eğitilmeleri gerekmektedir. Antrenörler, sporcularını sportmence davranmaları için teşvik etmeli, bunun için de kendileri sürekli örnek olacak davranışlarda bulunmalıdırlar. Antrenörler spor etiği dışında davranan sporcuları titizlikle takip ederek uyarmalı ve etik dışına çıkışları engellemelidirler. Bunu sağlayacak olan antrenörlerin eğitimine özel önem verilmesi gerekirken Ziyagil vd.nin(2014) çalışmalarında ortaya koydukları gibi maalesef Türkiye’de üniversitelerin antrenörlük bölümlerinde, Spor Genel Müdürlüğü Spor Eğitim Dairesinin antrenör eğitim kurslarında “Spor Etiği veya Ahlakı” diye bir ders bulunmamaktadır.

Sporcularda görülen şiddet, genellikle bazı özel durum değişkenleri ile bağlantılı olarak performans sonucunun sosyo-psikolojik bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Sporcular, saldırganlığa yönelen davranış eğilimlerini azaltmakta kendilerine yardım etmeyi amaçlayan programlara katılmalı ve şiddet ile ilgili konularda her zaman bilgilendirilmeli ve eğitilmelidirler.

Sporda etik ve ahlaki değerler eğitiminde sorumluluk okul öncesinde ebeveynlerin gibi gözüke de devletin de sorumluluğu bulunmaktadır. Aileler çocuklarını küçük yaşlarda spora ilgi duymaları ve fiziksel-zihinsel gelişimlerine katkı sağlamaları için yüzme, kayak, futbol gibi birçok branşta spor kurslarına göndermektedirler. Devlet spor kursu veren kurumlarda görev alan eğitimcilerin uzman kişiler olmalarının denetimini yapmalı ve çocukların ilk aşamadan itibaren sağlıklı bir eğitim almalarını temin

etmelidir. İlkokuldan itibaren bütün düzeylerde sporun iyi ve sağlıklı bir toplum olmak için gerekli olduğunun bilinci öğrencilere aşılılarak rekabetin etik ve ahlaki değerler içerisinde kaldığı sürece bir anlama geldiği vurgulanmalı ve öğrenciler sürekli iyi yönde teşvik edilmelidir.

Günümüz futbolunda insanların, hayatın her alanında olduğu gibi, kazanma ve kaybetme mantığı içerisinde yetiştirilmeleri, futbolda “kazanmanın her şey olduğu” ve “kazanmak için her yolun geçerli olduğu” anlayışını hâkim kılmaktadır. Bu anlayışla, şiddet ve fair play’in anlam ve önemi konusunda eğitim eksikliği ve yeterli sağduyunun sağlanamayışı, başarıya giden yolda her türlü girişimi (şike, doping, şiddet vb.) doğal saymaktadır. Sporcularının saha içerisinde yapması gereken olumlu ve olumsuz davranışları belirlemeli; rakibe, hakeme, seyirciye, yönetime, medyaya vb. karşı hâl ve hareketlerine dikkat etmeleri gerektiğini, ihlâli durumunda, başarılı olunsa bile o sporcusunun cezalandırılmasını sağlamalıdır. Kazanmanın her şey olmadığını bilen ve bildiren bir kişi olmalıdır (Acet, 2005:19).

Hakemler, seyirci, futbolcu ve rakip takımlar arasında köprü görevi görmekte, bir yandan da oyunun önceden belirlenmiş kurallar çerçevesinde değerlendirilmesini yapmaktadır. Günümüzde çağdaş hakem, futboldaki değişimleri izleyen, FIFA ve Merkez Hakem Kurulu talimatlarını takip edip uygulayan, hızlı ve tempolu oyunun gerektirdiği fiziksel ve zihinsel yeteneklere sahip, hakemlik kurumunun prensiplerine saygılı, arkadaşlarına ışık tutan, kendine güvenen, mütevazı, bilgili, görgülü ve kültürlü bir portre çizen kişi olarak tanımlanmaktadır (Özmaden, 2004:57).

6222 Sayılı Yasanın Getirdiği Yeni Bir Uygulama: Elektronik Bilet ve Yaşanan Sorunlar

Mevzuat

Avrupa’da yasal düzenlemeler, sportif karşılaşmalarda ve özellikle futbol maçlarında seyirciler arasındaki şiddet ve taşkınlıklardan ve bunun sonuçlarından endişe duyulmasından dolayı, özellikle 1985 yılında Belçika’nın Heysel Stadında 39 kişinin ölümü ve yüzlerce kişinin yaralanması ile sonuçlanan felaket ile hızlanmış, 19.08.1985 tarihinde Strasburg’da, Sportif Karşılaşmalarda ve Özellikle Futbol Maçlarında Seyircilerin Şiddet Gösterileri ve Taşkınlıklarına Dair Avrupa Sözleşmesi

imzalanmıştır. Türkiye de söz konusu sözleşmeye uluslararası düzenleme ile bağlıdır. Türkiye “Sportif Karşılaşmalarda ve Özellikle Futbol Maçlarında Seyircilerin Şiddet Gösterileri ve Taşkınılıklarına Dair Avrupa Konvansiyonu”nu 25 Eylül 1986 tarihinde imzalamış, bu konvansiyon 1991 yılında da iç hukuka dâhil olmuştur.

2004 yılında 5149 sayılı “Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun” ile sporda şiddet bir kabahat olarak ele alınmış ve yaptırım için idari cezalar öngörülmüştür. Seyirci sayısının artması ve müsabaka düzeninin fanatik ve holigan taraftar gruplarınca bozulması nedeniyle 2011 yılında 6222 sayılı “Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun”, 5149 sayılı kanunu yürürlükten kaldırarak uygulamaya konulmuştur. 6222 sayılı kanunun amacı, müsabaka öncesinde, esnasında veya sonrasında, spor alanları ile bunların çevresinde, taraftarların devamlı veya geçici olarak buldukları yerlerde veya müsabakanın yapılacağı yere gidiş ve geliş güzergâhlarında düzensizliğin önlenmesidir.

Bu kanunla Sporda şiddet eylemine dâhil olan kişilerin spor alanlarından uzaklaştırılmalarına yönelik etkin düzenlemelere yer verilmiş, elektronik bilet uygulamasına geçilmesi gibi yenilikler getirilmiştir. Ayrıca diğerlerinden farklı olarak bu kanunla adli yaptırım öngörülmüştür. 6222 sayılı kanunun saha güvenliği başlıklı 6.maddesinde “spor alanlarında görev yapacak özel güvenlik görevlileri, 10/6/2004 tarihli ve 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunda belirtilen görev ve yetkileri haizdir” diyerek 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanuna atıfta bulunmuştur.

6222 sayılı kanunla; müsabaka öncesinde, esnasında veya sonrasında, spor alanları ile bunların çevresinde, taraftarların sürekli veya geçici olarak gruplar halinde buldukları yerlerde veya müsabakanın yapılacağı yere gidiş ve geliş güzergâhlarında, takımların kamp yaptığı yerlerde uygulanacak güvenlik önlemlerini ayrıntılı olarak düzenlenmiştir. Vali veya görevlendireceği vali yardımcısının başkanlığında, belediye başkanlığı, il jandarma komutanlığı, il emniyet müdürlüğü, gençlik ve spor il müdürlüğü, il sağlık müdürlüğü, il milli eğitim müdürlüğü, ilgili federasyon ve amatör spor kulüpleri konfederasyon temsilcileri, vali tarafından belirlenecek bir hukukçu ile farklı spor kulüplerine mensup taraftardan sorumlu kulüp temsilcisi olan en az iki yönetici ve gerekli görüldüğünde davet edilecek basın kuruluşlarının ve ilgili kamu

kuruluşlarının temsilcilerinden oluşan il spor güvenlik kurulları benzer şekilde ilçe spor güvenlik kurulları oluşturulmuştur.

Kulüpler genel kolluk ile birlikte görev yapmak üzere güvenliği sağlamaya yetecek sayıdaki özel güvenlik görevlilerini müsabaka öncesinden müsabakanın tamamlanıp seyirci ve sporcuların tahliyesine kadar geçecek dönem içerisinde, müsabakanın yapılacağı yerde bulundurmakla ve spor alanının iç güvenliğini sağlamakla yükümlü hale getirilmişlerdir. Saha içinde görevli özel güvenlik görevlileri, tribünlerde güvenliği sağlamak için yetkiye sahip değildirler. Taraftarlar arasında çıkan olaylara müdahale prosedürü şöyledir; özel güvenlik görevlileri, gözlem halinde olan polis yetkilisine haber vermekte, polis yetkilisi de duruma göre bölgeye polisleri yönlendirmektedir. Ayrıca özel güvenlik görevlileri ve genel kolluk, spor müsabakalarında güvenliğin sağlanmasına yönelik özel olarak eğitim almamaktadır.

Türkiye Futbol Federasyonu'nun bünyesinde 2005-2006 sezonunda Stadyum ve Güvenlik Müdürlüğü kurulmuş, profesyonel liglerimizin müsabakalarına ev sahipliği yapılan stadyumlarla ve antrenman tesisleri ile ilgili FIFA, UEFA ve TFF kriterleri bazında uygunluğunun sağlanması, futbol güvenlik operasyonları ile ilgili olarak kulüplerin ve genel kolluk kuvvetleri ile koordineli çalışarak "futbol müsabaka güvenlik operasyonu" sisteminin gelişmesinin sağlanması, stadyumlardaki emniyet konuları olan yangından korunma, ilk yardım, sağlık vb. konulardaki altyapı ve operasyon sisteminin gelişmesinin sağlanması gibi görevler verilmiştir. TFF ve kulüplerimizce UEFA'nın 2006 tarihli "Emniyet ve Güvenlik Kriterleri Talimatı", 2010 yılında çıkarılan UEFA Stadyum Altyapı Talimatı, FIFA Güvenlik Talimatı kabul edilmiştir.

Futbol Stadyumlarında Güvenliğin Sağlanmasında İngiltere Örneği

İngiltere'de statta yaşanan tüm olaylardan kulüp sorumlu tutulmaktadır, kulüplerin özel güvenliği yönetmek ve polis ile koordinasyonu sağlamakla görevli güvenlik müdürü atama zorunluluğu bulunmaktadır.

Profesyonel futbol müsabakalarının yaklaşık % 40'ında polis görev almamakta, kulübün sorumluluğunda olan alanlarda görev yapan polise ise kulüp tarafından ödeme yapılmaktadır. Statlarda güvenli ortamı sağlamak

için polis, lig başında fikstürün açıklanmasını müteakiben, oynanacak olan maçlara ve kulüplere ilişkin risk değerlendirmesi yaparak maçlarda ne kadar polis ile özel güvenlik personelinin görev yapacağını kulüplere bildirmekte, kulüpler de sezon boyunca bütçelerindeki güvenlik harcamalarını buna göre ayarlamaktadır, özel güvenlik sayısı için polis ile kulüp arasında mutabakat sağlanmaktadır. Özel güvenlik, kulüp ile seyirci arasında ara yüz olmaktadır, statlarda görev alan özel güvenlik personeli 12 ila 18 ay arasında süren ve 10 farklı modülden oluşan eğitim almaktadır (TBMM, 2013).

6222 Sayılı Yasanın Getirdiği Yeni Bir Uygulama; E-bilet ve Yaşanan Sorunlar

6222 sayılı Kanun'un e-bileti düzenleyen spor alanlarının güvenlik ve düzenine ilişkin tedbirler başlıklı 5/4. Maddesinde E-bilet şu şekilde tanımlanmıştır:

“Spor müsabakalarının yapıldığı alanlara girişi sağlayacak biletler, elektronik sistem üzerinden oluşturulur. Bilet satın almak isteyen kişilerle ilgili olarak, üzerinde adı, soyadı, Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası ve fotoğrafı olan bir elektronik kart oluşturulur. Kişinin yabancı olması halinde kart üzerinde Türkiye Cumhuriyeti kimlik numarası yerine uyruğu olduğu devletin adı ile Türkiye'ye giriş yaptığı pasaportun seri numarası kaydedilir. Bilet satışları kişilere özgü elektronik kart üzerinden yapılabilir. Spor müsabakalarına, kişi ancak adına düzenlenen elektronik kart ile izleyici olarak girebilir. Spor müsabakasına izleyici olarak girecek kişilerin kontrolünü ev sahibi kulüp yapmakla yükümlüdür. Bu yükümlülük ev sahibi olmayan müsabakalarda, müsabakaya katılan her iki kulüp; milli müsabakalarda ise, ilgili federasyon tarafından yerine getirilir.”

E-bilet sistemi spor müsabakalarında güvenlik ve düzenin temin edilmesi amacını taşımaktadır. E-Bilet uygulaması ile birlikte, şiddet olaylarına karışan şahısların; tespiti, tribünlerden uzaklaştırılması ve kontrolünün daha kolay hale gelmesi öngörülmüştür. 6222 sayılı kanunda e-bilet uygulaması, çok önemli konulardan biridir. Çünkü şiddeti önlemekte en önemli adımlardan biri, şiddete sebep olan kişilerin, özellikle holigan tabir edilen kişilerin statlara girmesinin engellenmesidir. Çünkü bu kişileri

stattan çıkartmadan hiçbir çalışmanın şiddeti engellemeye yetmeyeceği düşünülmüştür (Köse, 2013:13).

E-bilet uygulaması ile birlikte;

- Taraftarların sevdikleri ile birlikte güven içinde stadyumlara gidebilmelerini ve istedikleri karşılaşmayı her türlü olumsuzluktan uzak, huzurla izlemelerini sağlayacağı,
- Taraftarların maçlara çok daha hızlı bir şekilde, uzun kuyruklarda beklemeden girmelerinin mümkün hale geleceği,
- Kayıt dışılığın yol açtığı vergi kaybının önleneceği, karaborsanın son bulacağı,
- E- bilet kartlarının E-cüzdan mahiyetinde de değerlendirilebileceği ve bunlara para yüklenerek tüm alışveriş noktalarından kredi kartı gibi alışverişlerde de kullanılabilmesi bunun da taraftarların avantajına olacağı iddia edilmektedir.

İçişleri Bakanı tarafından Cumhurbaşkanına sunulan Spor Güvenliği raporuna göre 4 Nisan 2013-31 Aralık 2013 tarihleri arasında elektronik bilet uygulamasının olmadığı dönemde olay çıkan 180 müsabakada, 1.844 kişi hakkında yasal işlem yapılmıştır. Ancak e-bilet uygulamasına geçilmesinin ardından aynı dönemde yapılan (4 Nisan 2014-31 Aralık 2014) araştırmada ise 119 müsabakada olay çıkmış ve bin 301 kişi hakkında işlem yapılmıştır. Uygulamanın şiddet olaylarını yüzde 30 oranında düşürdüğü tespiti yapılmıştır (www.sabah.com.tr). Fakat daha sağlıklı bir değerlendirmenin yapılabilmesi için yukarıda veri alınan dönemlere ait seyirci sayılarının da karşılaştırılarak seyirci sayıları ile olay sayılarının da kıyaslanması e- biletin şiddet olaylarını ne ölçüde azalttığı konusunda daha doğru sonuçlar verecektir. TFF'nun resmi internet sitesinden yapılan açıklamaya göre, E-bilet uygulamasının seyirci sayısını azalttığı, ancak bunun tek sorumlusunun bu uygulama olarak değerlendirilemeyeceği şeklinde bir açıklama yapılmıştır (www.tff.org.tr).

6222 sayılı Kanun'un ve Uygulama Yönetmeliğinin düzenlemiş olduğu önemli hususlardan biri olan e-bilet sistemine göre, kâğıt bilet sistemi tamamen kaldırılacak, spor alanlarına, elektronik kart içerisine

yüklenecek e-biletler ile girilebilecek ve bu şekilde hem statlardaki düzensizlik önlenecek, hem de bu alanlarda şiddet olaylarına sebep olan kişiler tespit edilebilecektir. Önleyici bir tedbir olarak da düşünülen e-bilet sistemi ile birlikte, taraftarların kişisel verilerinin gizliliğinin ihlali (fişlenme) gibi birçok konu tartışılmaya başlanmıştır (Özocak, 2014:113). E-bilet sistemine yönelik eleştiriler şu şekildedir:

1. E-biletin Pazarlama yöntemi olarak algılanması ve amacının kanunda belirtildiği gibi “sporda şiddet ve düzensizliği önlemek”ten ziyade “kart” satmak, bu yolla kazanç elde etmek ve elde edilen kazancın bir bölümünü de kulüplere aktarmak olması (Çelik, 2014). Bu eleştiriyi bir örnekle açıklayacak olursak; uçakla bir yerden bir yere seyahat ederken de üst düzey güvenlik önlemleri alınmakta, düzenlenen biletler de isim yazılı olmakta ve herhangi bir kişinin başkasının ismine yazılı bilet ile uçağa girmesi mümkün olmamaktadır. Bilindiği gibi uçak bileti alırken tek tip bir kredi kartı kullanma zorunluluğu yoktur. İsteyen nakit isteyen herhangi bir bankanın kredi kartı ile biletini alabilmektedir. Spor müsabakalarında da uygulamanın bu şekilde olması hem rekabet koşulları gereği daha uygundur hem de taraftarların yeni bir kart almaya üstelik ücretli ve yıllık aidatı olan bir kartı almaya mecbur edilmemesi açısından daha doğrudur.

2. E-biletin “kapsama alanı”nın Turkcell Süper Lig ve PTT 1. Ligle sınırlı olması diğer spor müsabakalarında şiddeti önlemek için ne gibi tedbirler alınması gerektiği sorusunu akıllara getirmektedir. Sporda şiddeti önleme çabasının tüm müsabakaları kapsamaması ciddi eleştirilerden biridir.

3. Tribünde gösterilen en küçük bir tepkide kişilerin tespit edileceği ve “toplu gözaltılar” gibi uygulamaların ortaya çıkabileceği, e-bilet düzenlemesini yapan 5. maddenin 4. fıkrasının hemen ardından stadyumlarda kamera ve benzeri teknik donanımın yapılacağına ilişkin düzenlemenin yapılması da, bu eleştirileri tartışmaya değer kılmaktadır (Özocak, 2014:115).

4. Elektronik bilet uygulaması, spor müsabakalarında görülen şiddet ve düzensizliğin oluşumunda sadece taraftarları suçlama, taraftarları cezalandırma gibi bir algının oluşmasına yol açmaktadır.

5. Tek bir maç için dahi olsa e-biletin alınması ve yıllık üyelik aidatının ödenmesinin zorunlu tutulması.

6. E-bilet sisteminde yer alan “bilet transferi” uygulamasının Karaborsa satışı engelleyememesi hatta daha da kolaylaştırması. Kanunda karaborsa bilet konusuna değinilmemiştir. Yargıtay 7. Ceza Dairesinin benzer birçok kararında hüküm altına aldığı üzere; “Sanığa atılı bulunan futbol müsabakası biletini yüksek fiyatlı olarak satmak fiilini suç olarak düzenleyen 5149 sayılı Kanun hükümden sonra 14.04.2011 gün ve 27905 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 6222 Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanununun 25.maddesiyle yürürlükten kaldırılmış olup, yeni düzenlemede ise maç biletini yüksek fiyatla satmak fiilini yaptırıma bağlayan kural bulunmadığından dolayı fiil suç olmaktan çıkartılmıştır.” şeklinde kararlarından anlaşılacağı üzere karaborsa bilet konusu yaptırımsız kalmıştır (Köse, 2013:57).

7. Elektronik bilet uygulamasında kişinin adına kayıtlı biletin başkası tarafından kullanılmasının önüne geçilmesi için ilave tedbirler gerekmesi

8. E-bilet uygulamasının seyirci sayısında düşüşe neden olması, futbolun en önemli unsuru olan seyircileri futboldan soğuttuğu ve ciddi bir prestij, popülarite ve maddi kayba yol açtığı (www.tarafder.org).

9. Elektronik bilet uygulamalarının spor alanlarını özellikle futbol stadyumlarının daha güvenli hale getirmeye çözüm olamayacağı

Bu eleştirilerden biri olan e-bilet uygulamasının seyirci sayısını azaltması ve seyircilerin bu uygulamaya yönelik bakış açısını tespit etmeye yönelik Karakuş vd.nin (2015:75) “Genel Bilgi Formu” ve e-bilet hakkında taraftarların fikirlerini öğrenebilmek için 10 soruluk “Taraftar Görüş Formu” oluşturarak Eskişehirspor ve Bursaspor taraftarlarından oluşan 678 kişiyle yapmış oldukları çalışmada katılımcıların %74’ü e-bilet uygulamasından dolayı tribünlerde yer alan taraftar sayısında azalma olduğunu düşünmüşlerdir. Bununla birlikte katılımcılardan 499 kişi e-bilet sisteminin tribünlerde yaşanan olumsuz olayları engellenemeyeceğini belirtmiştir. 678 kişiden 186’sı e-bilet uygulamasının şiddet olaylarını azalttığını belirtirlerken, 492 kişi ise bu uygulamanın şiddet olaylarını azaltmadığını belirtmişlerdir. Erdem vd.nin (2015:202) “Türkiye Spor Toto Süper Ligi 2013-2014 Kâğıt Bilet Uygulamalı Sezonu ile 2014-2015 Sezonu Passolig (E-Bilet) Uygulamalı Müsabakaların İstatistiki Açından

Karşılaştırılması” çalışmasında E-bilet uygulamasıyla birlikte seyirci ortalamasının ciddi bir şekilde azaldığı gözlemlenmiştir

Bu eleştirilerin en dikkat çekici olanı, kişisel verilerin korunması konusundaki duyarsızlık olarak göze çarpmaktadır. Kişisel verilerin korunması, BM İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, Avrupa Konseyi Temel Haklar Şartı gibi birçok uluslararası insan hakları metninde temel hak mahiyetinde düzenleme alanına sahip bulunan ve 95/46/AT sayılı Avrupa Birliği Veri Koruma Yönergesinde düzenlenen, bunun yanında Anayasa'nın 20/3. maddesi ile de güvence altına alınan bir husustur.

Ancak, 6222 sayılı Kanun'un e-bileti düzenleyen 5/4. Maddesinde, spor müsabakalarına girecek kişilerin isim, soyisim, TC kimlik numarası ve fotoğraflarını vermeleri öngörülmüş, uygulama yönetmeliğinde de, toplanacak olan kişisel verilerin kapsamının genişletilmesi hususunda TFF'ye yetki verilmiş, dahası, toplanan bu verilerin kayıt altında tutulmasında güvenli bir veri koruma altyapısının bulunduğu konusundaki endişeleri giderecek bir düzenlemeye de yer verilmemiştir. Bununla beraber, bu verilerin TFF eliyle reklam ve pazarlama faaliyetleri kapsamında üçüncü kişilere verilmesinin de yolu açıldığından, söz konusu düzenleme, bahsi geçen uluslararası hukuk metinlerinde ve Anayasa'da benimsenen ilkeleri tamamen göz ardı ettiği eleştirileriyle karşı karşıya kalmıştır (Özocak, 2014:113).

Kişinin adı, soyadı, cep telefonu numarası, e-posta adresi, ev adresi gibi bilgiler kişisel verilerdir. TC Kimlik Numarasının ise başlı başına bir kişisel veri olduğu kesin olmakla birlikte, TC kimlik numarasının yer aldığı işlemler kişisel verilerin korunmasında hâkim olan temel prensiplere uygun olarak yapılmak zorundadır (Küzeci, 2012:102).

E-bilet gerçekten de AİHM'nin temel insan hakları arasında saydığı kişisel verilerin korunması bağlamında sorunlar ortaya çıkarmaktadır. BM İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, Avrupa Konseyi Temel Haklar Şartı, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve özellikle 95/46/AT sayılı AB Veri Koruma Direktifi gibi son derece önemli uluslararası hukuk metinlerinde düzenlenen ve devletlerin ulusal hukuk sistemlerinde etkili koruma sistemleri öngörülmesini isteyen hükümler gözönüne alındığında; kişisel verilerin toplanması, tutulması ve işlenmesi konularında, bu metinlerde öngörülen hassasiyetlere özen gösterilmesi, bu verilerin belirli amaçlarla toplanması ve bu amaca uygun sürelerle kayıt altında tutulması, kişilerin

kendilerine ilişkin veriler üzerinde bilgi sahibi olmalarının engellenmemeleri ve açık rızaları olmaksızın bu verilerin işlenmemesi yahut üçüncü kişilere verilmemesi hayati önemdedir. Yine Avrupa Birliği'nin 95/46 sayılı Direktifi'ne eklediği hususlardan kişisel verilerin devlet tarafından da amacı dışında uzun süreyle tutulamayacağı ve bu kapsamda Unutulma hakkından bahsedilmektedir (Köse, 2013:107).

E-bilet 6222 sayılı Kanunda ve Uygulama Yönetmeliğindeki e-bilet düzenlemesi de bu açılardan incelendiğinde, düzenlemenin hemen hiçbir yerinde hayati önem taşıyan kişisel verilerin korunması sisteminin dikkate alınmadığı açık bir biçimde görülmektedir. Spor alanlarında şiddet ve düzensizliğin önlenmesi gibi son derece yapıcı bir ihtiyaçla yola çıkan düzenleme, e-bilet gibi bir uygulama getirmiş ve bu kapsamda, gerekli olup olmadığı tartışması bir yana –ki tek bir maç için kişisel verilerin verilmesi tartışması da yabana atılacak gibi değildir-, toplanan kişisel veriler bakımından veri sahiplerine hiçbir biçimde güvence sağlamamaktadır. Bu düzenleme ile kişilerden çok önemli kişisel verileri toplanmakta, ancak bu kişisel verilerin saklanacağı güvenli bir altyapı kurulmadığı gibi, aksine, TFF eliyle bu verilerin reklam ve pazarlama faaliyetlerinde kullanılmak üzere üçüncü kişilere verilebileceği yönünde açık düzenleme yapılmaktadır (Özocak, 2014:132).

6222 Sayılı kanununun 11. maddesi şöyledir:

6222/11 Dördüncü fıkrada belirtilen elektronik kart uygulaması ile ilgili olarak;

a. Bilet organizasyonu ve seyircilerin müsabaka alanlarına giriş ve çıkışına ilişkin kontrol ve denetim yetkisi federasyonlara ait olup federasyonlar bu amaçla bünyelerinde merkezi kontrol sistemi oluşturur. Elektronik kart oluşturulmak amacıyla alınacak kişisel bilgiler federasyon bünyesinde oluşturulan merkezi veri tabanında tutulur. Bu veri tabanı Maliye Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı erişimine açıktır.

b. Elektronik kart ile elektronik kart kapsamında satışı gerçekleştirilecek biletlerin basım, satış ve dağıtımına ilişkin yerel uygulamalar kulüpler tarafından, sistem üzerinden merkezi satışları ise ilgili federasyonlar tarafından gerçekleştirilir.

c. Elektronik kart bilgilerinin kulüpler adına reklam ve pazarlamasında ilgili federasyonlar yetkilidir. Merkezi pazarlama ve bilet satışından elde edilecek gelirler kulüplere ait olup federasyon ya da yetki verdiği üçüncü kişiler nezdinde oluşacak bu gelirler kamu kurum ve kuruluşlara ilişkin alacaklar hariç olmak üzere haczedilemez, devir ve temlik edilemez. Federasyonlar bu fıkra kapsamında belirtilen yetkilerini kısmen veya tamamen üçüncü kişilere devredebilir.

E-bilet sisteminin ayrıntıları, 22.12.2012 tarihli ve 28505 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan ve 6222 sayılı Kanun'un çizdiği genel çerçeveyi tamamlayıcı nitelikteki "Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik"te düzenlenmektedir. Yönetmeliğin 11/1-b maddesinde, e-bilet sistemine geçilen müsabakalarda, şu hususlar TFF'nin yetki, görev ve sorumluluğunda sayılmıştır:

- Elektronik kart oluşturmak amacıyla alınacak kişisel bilgileri merkezi veri tabanında tutmak ve bu veri tabanını Maliye Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığının erişimine açık tutmak ve veri tabanları arasındaki erişimi sağlamak,
- Sistem üzerinden merkezi satışları gerçekleştirmek, kart bilgilerinin kulüpler adına reklam ve pazarlamasını yapmak, haklarında seyirden yasaklanma tedbiri bulunanlara bilet satışı yapılmaması için her türlü tedbiri almak.

Öncelikle Yönetmeliğin ilgili maddesinde, e-bilet sisteminin altyapısının kurulması, uygulanması ve denetlenmesi yetkisinin TFF'ye verilmiş olması, AB Temel Haklar Şartı'nın "kişisel veri denetiminin bağımsız bir organca yapılması" hükmüne açıkça aykırılık teşkil etmektedir. Bunun yanı sıra, bu düzenleme ile e-bilet sisteminin uygulaması ile denetlenmesi aynı kuruma verilmektedir. Oysa hukuk devletinde, denetim ancak o işlemi yürüten kurumlar dışındaki kurumlarca yapıldığında etkili bir denetim niteliği kazanır, zira aynı organın bir hususu hem uygulayıp hem de kendi kendini denetlemesi, Anayasa'nın hukuk devleti ilkesine aykırıdır. Ne var ki, Yönetmeliğin bu hükmüyle, e-bilet sisteminin hem uygulama hem de denetim yetkisi münhasıran TFF'ye bırakılmıştır. Bundan daha vahim olan ise, ikinci bentteki, Maliye Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı'nın TFF sistemindeki verilere ulaşabilme yetkisinin olmasıdır. Öncelikle, bu hüküm, 95/46/AT sayılı AB Veri Koruma Yönergesi'ne açıkça aykırıdır. Zira kişisel veriler, bu verilerin toplanış amacına uygun olarak kayıt altına alınmalı ve

ancak bu amaç doğrultusunda erişime açık olmalıdır. Müsabaka bileti almak için verilen kişisel verilere Maliye Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığınca erişilecek olmasının hiçbir yasal dayanağı olmadığı gibi, söz konusu düzenleme yönetmelikle yapıldığından, normlar hiyerarşisinde bunun üzerinde bulunan kanun hükümleri nazara alındığında, ortaya belirli suçların çıkma ihtimalini de doğurmaktadır.

Nitekim, yukarıda açıklandığı üzere, TCK mad.136 uyarınca, kişisel verilerin kişilerin açık izni olmaksızın üçüncü kişilere verilmesi, veri transferi yapan kişiler bakımından ceza Sorumluluğu ortaya çıkarmaktadır. O halde, verilerin İçişleri Bakanlığı veya Maliye Bakanlığı'na Verilmesi halinde, yönetmelik hükmünün kanun hükmünü mülga edeceği de düşünülemeyeceğinden, TCK mad. 136'nın uygulama alanı bulacağı tartışmalarının yaşanması olasıdır (Özocak, 2014:128).

Sonuç

Spor, spor branşları içerisinde de özellikle futbol çok geniş kitlelere ulaşarak modern dünyada bir endüstri haline gelmiştir. Bu endüstrinin sergilendiği mekânlar olan stadyumlar on binlerce taraftarı bir araya getirerek kitle psikolojisini hayata geçiren platformlara dönüşmüştür. Bu mekanlarda güvenliğin sağlanmasının başarılması yalnızca güvenlik görevlilerinin yapabileceği bir olgu değildir. Alman güvenlik önlemleri ne boyutlarda olursa olsun bu endüstrinin aktörleri olan en başta medyanın, kulüp yöneticilerinin, sporcuların, antrenörlerin, taraftarların, hakemlerin sorumlu davranmadığı durumlarda şiddet olayları görülmeye devam edecektir. Yaşanan şiddet olaylarını sadece polisiye tedbirlerle ve yeni çıkarılan kanunlar ile engellemeye çalışmanın yeterli olmadığı görülmektedir. 6222 sayılı kanunla teknolojinin getirmiş olduğu yeniliklerden istifade edilerek kullanılmaya başlayan E-bilet uygulamasının futbol stadyumlarında şiddet ve düzensizliğin önlenmesi için gerekli olduğu fakat bu uygulamanın şiddeti önlemek için sihirli bir araç olmadığı ortaya çıkmaktadır. E-bilet uygulamasının stadyumlarda görülen şiddetin tek sorumlusunun taraftarlar olarak algılanmasına yol açması, tek bir maç için dahi elektronik kart almanın zorunlu olması, ücretli olması ve yıllık aidat içermesi gibi taraftarlar açısından olumsuz özellikler olarak görülmektedir. E-bilet uygulamasının tek bir tip elektronik kart olarak kullanımı yerine

nama yazılı biletlerle stadyumlara kimlik kontrollü yapılarak girilmesinin gerek hukuki bakımdan gerekse sporun olmazsa olmazlarından olan taraftarlar açısından daha uygun olacağı değerlendirilmektedir. Ayrıca şiddet ve düzensizliğin önüne geçebilmek için sporcu ve antrenörlerin eğitimine büyük önem verilmelidir. Sporun ayrıştırıcı, çatıştırıcı değil; birleştirici, ferahlatıcı olduğunun, kardeşlik, barış gibi duyguları ön plana çıkardığının sporcular tarafından örneğinin sergilenmesi taraftara da pozitif olarak yansımaktır. İlaveten futbol stadyumlarında, kulüplere ait alanlardaki güvenliğin bu konuda eğitim almış özel güvenlik personeli tarafından sağlanması, bu alanlarda görev yapacak kolluk personelinin ise stadyum güvenliği konusunda ihtisaslaşacak şekilde eğitim alması şiddet olaylarının kontrolü için yararlı olacaktır.

Kaynakça

- Acet, M. (2001). Futbol Seyircisini Fanatik ve Saldırgan Olmaya Yönelten Sosyal Faktörler. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Acet, M. (2005). Sporda Saldırganlık ve Şiddet. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Arıkan, Y., & Çelik, A. (2007). Futbolda Şiddet ve Polis. Polis Bilimleri Dergisi, 100-115.
- Ayan, S. (2006). Şiddet ve Fanatizm. C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 7(2).
- Bilir, P., & Sangün, L. (2014). Adana Demirspor ve Adanaspor Futbol Taraftarlarının Şiddet Eğilimleri. Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi, 5(1).
- Bozdemir, M. (1998). Futbol Fanatizminin Sosyolojik Açından Tahlili. İstanbul: Marmara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Çelik, T. (2014, Nisan 10). Passolig, Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun. Milliyet Gazetesi Web Sitesi: <http://www.milliyet.com.tr/turgut-celik-passolig---sporda-siddet-ve-duzensizligin-onlenmesine-dair-kanun-un-neresinde--1937546-skorer-yazar-yazisi/> adresinden alınmıştır

- Cengiz, R. (2009). *Futbolda Psikolojik Baskı ve Şiddet*. İstanbul: TFF- FGM Futbol Eğitim Yayınları .
- City Security Group. (tarih yok). *Sporda Şiddet ve Stadyum Güvenliği Sorununun Çözümüne İlişkin Öneriler*. Nisan 25, 2014 tarihinde City Security Group Web Sitesi: www.csgsecurity.com.tr adresinden alındı
- Çoban, B. (2008). *Futbol ve Toplumsal Muhalefet. İletişim, Kuram ve Araştırma Dergisi*(26), 59-58.
- Çolakoğlu, T. (2000). *Sporun Topluma Yaygınlaştırılmasında Medyanın Etkisi (Güreş Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Demir, F. (2005). *Futbol Olgusu ve Futbolda Asayiş Yönetimi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları.
- Demirci, N. (1991). *Spor Yönetimi ve Organizasyonu*. Ankara: THK Basımevi.
- Demirel, G. (2013). *Emniyet Mensuplarına Göre Futbol Seyircisini Saldırganlık Ve Şiddete Yönlendiren Futbol Etkenlerinin Araştırılması*. Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Demiryürek, S. (2003). *Futbolda Şiddet Olgusu ve Futbol Karşılaşmalarının Güvenlik Yönetimi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınları.
- Doğan, B., & Moralı, S. (1996). *Futbolda Seyirci Taşkınlıkları ve Bunun Altında Yatan PsikoSosyal Nedenler*. *Futbol Bilim ve Teknoloji Dergisi*(4), 19-24.
- Doğan, M., Gültekin, O., & Doğan, A. (2000). *Futbol Sahalarında Şiddet ve Emniyet Güçlerinin Tutumu Üzerine Bir Araştırma*. 21.Yüzyılda Polisin Eğitimi Sempozyumu (s. 749-754). Ankara: EGM Yayınları.
- Eker, G. (2010). *Futbolun Dayanılmaz Çekiciliği, Büyülenen Taraftar Portresi, Fanatizm ve Beşiktaş*. *Milli Folklor Kültür ve Araştırma Dergisi*(22), 173-182.

- EPAK. (1999). Disiplin Uygulamasında Futbolcu ve Hakem İlişkisi. 14 Mayıs 2015'te www.tffhg.org.tr/index.php?option=com sitesinden alınmıştır.
- Erdem C., Ece C., Kamberler, A. (2015) Türkiye Spor Toto Süper Ligi 2013-2014 Kâğıt Bilet Uygulamalı Sezonu İle 2014-2015 Sezonu Passolig (E-Bilet) Uygulamalı Müsabakaların İstatistiki Açıdan Karşılaştırılması. Book of Abstracts and Proceedings Multidisciplinary 1 St International Congress On Sports Education And Health Sciences May 1-3, 2015 Sakarya-TURKEY, 202-209.
- Erdemir, S. (2014). Türkiye'de Futbolda Şiddet, 2013-2014 Sezonuna Bakmak. İstanbul: Sabancı Üniversitesi Sanat ve Sosyal Bilimler Fakültesi Yayınları.
- Ergül, O. (2012). Spor Müsabakalarında Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun. Yaşayan Anayasa, 10-23.
- Fişekçioğlu, B., Özdağ, S., Duman, S., & Atalay, A. (2010). Futbolda Şiddet ve Yasal Karşı Tedbirler. Türkiye Kickboks Federasyonu Spor Bilimleri Dergisi, 3(2), 110-125.
- Genç, D. A. (1998). Spor Hukuku. Ankara: Alfa Yayınları.
- Giresunlu, G. (2011). Şike Şike Futbol, Bir Şike Belgeseli. İstanbul: Destek Yayınevi.
- Gültekin, H., & Soyer, F. (2010). Türk Futbolunda Şiddetin Önlenmesine Yönelik Emniyet Uygulamalarının Yasalar Çerçevesinde İncelenmesi. Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi, 7(1).
- Gürel, E., & Akkoç, U. (2011). Stadyum: Benzerlikler, Koşutluklar ve İzdüşümler. Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, 4(19).
- Karakuş S., Kayhan M., Bişgin H., Işık U. (2015). Futbol Taraftarların Passolig Uygulaması Hakkındaki Görüşlerinin Değerlendirilmesi. Book of Abstracts and Proceedings Multidisciplinary 1 St International Congress On Sports Education And Health Sciences May 1-3, 2015 Sakarya-TURKEY, 75-85.

- Kerr, J., & Kock, H. (2002). Aggression, Violence and the Death of a Dutch Soccer Holigan: A Reversal Theory Explanation. *Aggressive Behavior*(28), 1-10.
- Keten, M. (1993). *Türkiye'de Spor* (2. Baskı), İstanbul, Polat Ofset.
- Kılıcıgil, E. (2003). *Popüler Kültür ve Futbolda Şiddet. Futbolda Şiddet ve Önlenmesi Sempozyumu*. Ankara: Ankara Emniyet Müdürlüğü Yayınları.
- Kıraç, E. (2011). *Futbolda Şiddet ve Çıkış Yolları Üzerine Bir Deneme*. <http://www.sporhukuku.org/makaleler/103-futbolda-idde>).
- Köse, A. (2013). *Spor Hukukunda Güncel Gelişmeler ve Sorunlar*. İstanbul: Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Yayınları.
- Kozanoğlu, C. (1990). *Bu Maçı Alıcaz!* İstanbul: Kıyı Yayınları.
- Kuter, F., & Atasoy, B. (2005). *Küreselleşme ve Spor*. Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi , 11-22.
- Küzeci, E. (2012). *TC Kimlik Numarası: Hukuksal Bir Değerlendirme*. M. Binark içinde, *Türkiye'de Dijital Gözetim* (s. 95-110). İstanbul: Ceylan Matbaası.
- Özmaden, M. (2004). *Seyircilere Göre Futbolda Saldırganlığı Teşvik Eden Faktörler Üzerine Bir Araştırma*. Ankara: Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yayınları.
- Özmaden, M., Yıldırım, İ. (2003). *Futbola İlişkin Dışsal Etkenlerin Seyirci Saldırganlığı Üzerindeki Etki Düzeylerinin Araştırılması*. *Beden Eğitimi ve Sporda Sosyal Alanlar Kongresi Bildiriler Kitabı*. 4-6 Ocak. Ankara: Belge Matbaacılık, 188-198.
- Özocak, G. (2014). *Spor Hukuku Yazıları 2014*. İstanbul: İstanbul Barosu Yayınları.
- Özsoy, S. (2011). *Spor Gazetelerinin Başlıklarında Militarist Ve Şiddet İçerikli Metaforlar*. *Gümüşhane Üniversitesi İletişim Fakültesi Elektronik Dergisi* Sayı(1).

- Popüler Psikoloji. (tarih yok). Nisan 25, 2014 tarihinde Popüler Psikoloji Web Sitesi: <http://populerpsikoloji.com/news-detail?id=19> adresinden alındı
- Resmi Gazete. (2011). Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun. Ankara: Resmi Gazete Yayınları.
- Resmi Gazete. (2012). Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanunun Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik. Ankara: Resmi Gazete Yayınları.
- Sabah Gazetesi. (tarih yok). Fikret Orman'dan Çarpıcı İddia. Nisan 22, 2014 tarihinde Sabah Gazetesi Web Sitesi: <http://www.sabah.com.tr/Spor/Futbol/2014/01/20/fikret-ormandan-carpici-iddia> adresinden alındı
- Şahin, M. (2003). Sporda Şiddet ve Saldırganlık. Ankara: Nobel Yayınları.
- Savaş, İ. (1997). Spor Genel Kültürü. İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Şen, H. (Nisan 2013). Futbolun Değişen Yapısı Üzerine Sosyolojik Bir Analiz. Yakındoğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 4(1).
- Sloane, P. J. (2006). The European Model of Sport. W. Andreff , & S. Szymanski içinde, Handbook on the Economics of Sport (s. 2999-303). Edward Elgar Publishing.
- T.C. İçişleri Bakanlığı. (2014, Nisan 20). T.C. İçişleri Bakanlığı Web Sitesi: http://www.icisleri.gov.tr/default.icisleri_2.aspx?id=8643 adresinden alınmıştır
- Talimciler, A. (2003). Türkiye’de Futbol Fanatizmi ve Medya İlişkisi. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Talimciler, A. (2008). Futbol Değil, Endüstriyel Futbol. Gazi Üniversitesi İletişim Dergisi(26), 89-114.
- Talimciler, A. (2010). Sporun Sosyolojisi ve Sosyolojinin Sporu. İstanbul: Balam Yayınları.

Taraftar Derneđi. (2014, Nisan 10). Passolig Yalanı Çökerken. Taraftar Derneđi Web Sitesi: <http://www.tarafder.org/haberler/passolig-yalani-cokerken.html> adresinden alınmıştır

TBMM. (2013, Mayıs 1). Spor Kulüplerinin Sorunları ile Sporda şiddet Sorununun Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Komisyonu Raporu. TBMM Web Sayfası: <http://www.tbmm.gov.tr/komisyon/pdf> adresinden alınmıştır

Türkiye Futbol Federasyonu. (tarih yok). Nisan 20, 2014 tarihinde TFF Web Sitesi: <http://www.tff.org/Default.aspx?pageId=200&ftxtId=19856> adresinden alındı

UEFA. (2014, Mart 27). UEFA Stadium Infrastructure Regulations. UEFA Web Sitesi: www.uefa.com adresinden alınmıştır.

ZİYAGİL, M.A. Pervin BİLİR, Resul ÇEKİN, C. Sayın TEMUR. (2012). Türkiye’de Sporda Saldırganlık, şiddet ve Çözüm Önerileri. CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi 2012: 7(1).

EXTENDED SUMMARY

Introduction

Sport is a universal activity which affects wide masses, improves international relations, and increases intercultural awareness. It also contributes to the world peace. Sport is one of the most important factors that enhances peace, love, social awareness, and a healthy life. However, unfortunately, nowadays it has been home to violent acts. In sport, especially violence in football stadiums and disorder caused by violence, lots of innocent people are exposed to those kinds of negative experiences. Eventually, this discourages people and it prevents them from participating competitions. Furthermore, it unnecessarily consumes the time and energy of many public servants, especially security and health officers.

In this study, the definition of sport, the roots of the violence in sport, the responsibilities and missions of media, federations, club managers, sportsmen, referees, coaches, and sports fans are examined to find solutions that will cease violence in football stadiums. Also, the study discusses some precautions that must be taken to provide security at sport events.

Violence in Football and The Reasons That Distinguish the Football from Other Sports Branches

Violence threatening the society occurs as a result of the domination of sense of competition, winning ambition, and fanaticism psychology, which is dominant over the philosophy of the football as a game. Violence in sports mostly appears in football stadiums. Football is the most watched sports throughout the world by large numbers of people. Unfortunately, football sometimes comes up as an event in which some elements of violence are exhibited. The extent of this violence happened to reach to a level that caused two countries to fight. (In 1969 after the match between El Salvador and Honduras both countries declared war at each other).

Although the fanatics and hooligans have the largest share of the occurrence of violence in football, the other supporters tend to be involved in violence that launched by those extreme groups of fans. Increasing of the conflicts between the fans and the police or the other team's fans both in the sport fields and the streets confronts us the violence in football as an important phenomenon.

In the Soccer, hooliganism and violence is not only between supporters but also it is between players. For instance, their making illegal movements against rules in the field. There are three types of violence whose origin is players:

- Violence between players of the same team,
- Violence between the rival team players,
- Making provocative moves against referees and fans, attacking verbal or physical.

Football is much more popular than the other sports. It is known all around the world and has millions of fans. The reason why football is known and liked a lot can be summarized like these: it is easily played in everywhere, which means it is simple, there are lots of elements of football that have an equivalent in the social life, it is an international reference, it can develop by creating both a more common and a more symbolic social communication channel than other sports, and lastly, due to the previous reason, its reflections in social life are more than any other sports.

Duties and Responsibilities About Prevention of Aggression

Contributions of police, the football federation, club officers, cheerleaders, the media, and coaches are extremely important for the study about aggressive behavior and reduction of the damages at a minimum level in football stadiums in Turkey.

The police coordination unit should be in coordination with the fan representatives and audiences. Security needs to take adequate security measures, try not to force and direct audiences towards aggressive behaviors before the competition, during the competition and after the competition.

Football federation has to be fair, it must behave impartially to all teams, and especially it has to avoid making decisions that protect Istanbul teams like Besiktaş, Fenerbahçe and Galatasaray, which are known as big teams. The variety of fan groups must be increased in order to prevent violence, specifically female and child fans should be encouraged to come to the stadiums to watch football matches.

Club managers should avoid inciting the opponent by expressing negative posts, and clubs that has a fierce rivalry should enhance their relationship.

Media should stay away from provocative broadcasting and publish objectively in order not to cause any misunderstanding. Also the media should publish to educate fans, sportsmen and the public. Additionally, sports writers should fulfill their instructional responsibilities at the beginning of the events as well as preventing them from happening.

Coaches should encourage their players to behave sportsmanlike and they should warn and punish the ones acting against sport ethics.

Athletes should participate in programs intending to help them to reduce behavioral tendencies towards aggression, they should always be informed on issues related to violence, and lastly, they should be trained.

A New Application That is Brought by Law No. 6222: E- Ticket and Lived Problems

The E-ticket system is intended to provide security in sport competitions. With the application of E-Ticket, it is expected that detection, removal, and control of people who are involved in the violence will be easily monitored. The followings are planned with E-Ticket application;

- Fans will be able to safely watch the matches in peace,
- No more waiting in long queues to get into the stadiums,
- Preventing the tax loss caused by being unrecorded, and so bringing the black market to an end.

However, implementation of E-ticket created a range of problems along with the conveniences it provides. These problems may be listed in a nutshell like this:

- The E-ticket system is perceived as a marketing method and used for commercial ends,
 - The E-ticket only includes Super League and First League,
 - Only the fans are held responsible for the violence and chaos, and they are accused,
 - Even it is only for one match, the fans have to buy an E-ticket, which costs a yearly fee,
 - The “ticket transfer” option in the E-ticket system facilitates black market sales rather than preventing it,
 - The implementation of E-ticket caused a fall in the number of spectators.

Result

Athletes should be a good example to show the society that sport is not a platform for discrimination or conflict. On the contrary, it unites people and activates the notions like friendship and peace. This kind of example and behaviors will positively affect the fans too. In addition, there must be well-trained security personnel in the stadiums during the events. Lastly, in order to control and prevent the violent incidents in the places in which sports events are taken place, the law enforcement staff should be specially educated and trained to perform their duty in such places.

